

Prażmowska Piątka

O CZYM BĘDZIE? (realizacja podstawy programowej)

W trakcie pieszej wędrówki, uczniowie poznają ciekawe miejsca w Prażmowie. Udając się do pięciu punktów, mogą poczuć ducha miejscowości, który będzie przeplatał się z poznawaniem nowych i ciekawych treści ze szkolnych ławek. Podczas lekcji w terenie, uczniowie wykonują zadania z języka polskiego, języka angielskiego, biologii, historii oraz geografii na poziomie edukacyjnym 5-6 szkoły podstawowej.

	TEMAT/ZAGADNIENIA	PRZEDMIOT	elementy z podstawy programowej
Punkt 1 Temat rzeka	W urokliwej dolinie Jeziorcki	Język polski	I.Kształcenie literackie i kulturowe: <ul style="list-style-type: none"> kształtowanie postawy szacunku dla przeszłości wyrabianie zdolności rozumienia wybranych utworów literackich III.Tworzenie wypowiedzi: <ul style="list-style-type: none"> podejmowanie samodzielnych prób literackich
Punkt 2 Dworek	Disappearing manor houses	Język angielski	I.Posługiwanie się podstawowym zasobem środków językowych: <ul style="list-style-type: none"> miejsce zamieszkania życie społeczne świat przyrody
Punkt 3 Ziemianka	Nieziemska bulwa	Biologia	Uczeń określa problem badawczy, formułuje hipotezy, planuje i przeprowadza oraz dokumentuje obserwacje i proste doświadczenia biologiczne; określa warunki doświadczenia, rozróżnia próbę kontrolną i badawczą; analizuje wyniki i formułuje wnioski; 1.Organizacja i chemizm życia <ul style="list-style-type: none"> II. 5) Uczeń: dokonuje obserwacji rośliny okrytonasiennej opisuje modyfikacje korzeni, łodyg i liści jako adaptacje roślin okrytonasiennych do życia w określonych środowiskach, przedstawia sposoby rozmnażania wegetatywnego roślin
Punkt 4 Altana przy rzece	Gospodarzu dobry, czyli zajęcia szlachty w XVI w.	Historia	IX. „Złoty wiek” w Polsce na tle europejskim. Uczeń: opisuje model polskiego życia gospodarczego w XVI wieku, uwzględniając działalność gospodarczą polskiej szlachty i rolę chłopów;
Punkt 5 Narodziny kamienia	Jak powstają skały?	geografia	Geografia Europy: zjawiska występujące na granicach płyt litosfery;

CZAS TRWANIA	ŚRODEK TRANSPORTU	DYSTANS	POTRZEBNE AKCESORIA	GRUPY
3 godziny	pieszo	ok. 2 km	długopis, kilka kartek, podkładka, komórka lub tablet, internet, JODYNA (dostępna w aptece – koszt ok 3-4 zł), wykałaczki (ilość sztuk zależna od liczby uczniów), kolorowe flamastry, nóż do przecięcia ziemniaka i jabłka, ziemniaki i jabłka	dla grup 3-os., max. 20 uczniów

Spis treści

- 1-3 Instrukcja dla nauczyciela
- 3-7 Materiały dla uczniów
- 3 Punkt 1 - Temat rzeka - JĘZYK POLSKI
- 4 Punkt 2 - Dworek - JĘZYK ANGIELSKI
- 5 Punkt 3 - Ziemianka - BIOLOGIA
- 6 Punkt 4 - Altana przy rzece - HISTORIA
- 7 Punkt 5 - Narodziny kamienia - GEOGRAFIA

Po wycieczce prześlij nam
kórtką opinię na temat
przeprowadzonych zajęć.
Dziękujemy!

INSTRUKCJA DLA NAUCZYCIELA

Jak dostać się na miejsce?

Do miejscowości Prażmów można dojechać z Piaseczna komunikacją miejską: autobusem PKS Polonus relacji Warszawa-Grójec (koszt biletu ok 6 zł) lub autobusem linii L-17. Przystanek - Prażmów Szkoła.

Komentarz do zadań

Przy ulicy Kościelnej, za kościołem znajduje się dom parafialny, w którym są toalety.

W altanie przy mostku można usiąść, odpocząć, coś zjeść.

Aby dotrzeć do ostatniego punktu, znajdującego się przy alei Kasztanów, należy przejść przez mostek obok altany i kierować się dróżką wzdłuż rzeki, minąć stajnię i Starą Gorzelnię.

Punkt 1 / Temat rzeka

Mieszkańcy okolic rzeki Jeziorki próbowali wyjaśnić, skąd pochodzi jej nazwa. Wtedy to powstała „Legenda o Jeziorze”. Wysłuchajcie opowieści na youtube (kod poniżej), a następnie wymieńcie bohaterów tej opowieści.

Zadanie 1. Jaka mądrość płynie z tej opowieści?

Zadanie 2.

Zmieńcie smutne zakończenie „ Legendy o Jeziorze” i napiszcie własne, szczęśliwe zakończenie, wyjaśniające pochodzenie nazwy rzeki Jeziorki. Pamiętajcie o włączenie elementów fantastyki i cudowności. Powodzenia.

Zadanie 3.

Syrena, nimfa, wodnica to różne określenia tej samej postaci. Wymieńcie ich niezwykle cechy, które sprawiały, że bohaterowie legend niejednokrotnie tracili dla nich głowę...

Punkt 2 / Disappearing manor houses

Zadanie 1. Manor houses were typical elements of the village landscape. Unfortunately, today the manor houses are disappearing. You are in Prażmów, here is a manor of the Ryx family. Write the elements of architecture and surrounding of the manor.

Zadanie 2. What does the “disappearing manor” mean ?

Zadanie 3. In small groups, list as many titles of poems or stories with themes of the manor house as possible!

Punkt 3 / Nieziemska bulwa

Przed Tobą ziemianka – ogrodowa lodówka na ziemniaki i nie tylko...

Solanum tuberosum to łacińska nazwa ziemniaka – jadalnej bulwy bogatej w skrobię. Sprowadzona została z Ameryki Południowej i szybko stała się powszechną rośliną uprawną obok ryżu, kukurydzy i pszenicy.

Potrzebne materiały: JODYNA (dostępna w aptece – koszt ok 3-4 zł), wykałaczki (ilość sztuk zależna od liczby uczniów), kolorowe flamastry, nóż do przecięcia ziemniaka i jabłka, ziemniaki i jabłka (o ile nie będą dostępne w ziemiance); w jednym z zadań uczniowie będą mogli skorzystać z telefonu komórkowego

Zadanie **ROZGRZEWKOWE**:
wypisz w ramkach nazwy 10
potraw, które można przyrządzić z
ziemniaków!

Zadania **BOTANICZNE**

- Obejrzyj bulwę ziemniaka,
- Znajdź w niej tzw. oczka,
- Otocz je kółkiem za pomocą flamastra,
- Jeśli ziemniak jest brudny, wyczyść go np. chusteczką.

Każde oczko – to zagłębienie, z którego wyrośnie nowa roślina. Ile nowych roślin wyrośnie z bulwy, którą masz w ręku?

Diagram showing a potato plant in a wooden crate. Several tubers are visible. Green arrows point from the tubers to empty boxes on the left, indicating the task of counting eyes.

Skan z Multibook'a Puls życia klasa 5, Nowa Era

W poniższych zdaniach skreśl błędne stwierdzenia:

Ziemniaki, inaczej bulwy to przekształcone łodygi/ liście. Są organami naziemnymi/ podziemnymi, które służą do rozmnażania płciowego/ wegetatywnego. Rozmnażanie to pozwala uzyskać rośliny o nowych cechach/ o takich samych cechach, jak roślina z której powstały.

Zadanie **PLASTYCZNE**

Ziemniaki są zbiorem komórek roślinnych. Twoim zadaniem jest narysować **ORGANELLA** typowe dla komórki roślinnej w połówce ziemniaka i jabłka.

W tym celu:

- Przekrój ziemniaka oraz jabłko na pół (w przypadku ziemniaka wybierz dłuższą krawędź i dużą bulwę);
- Przyjmij, że obwód ziemniaka oraz jabłka to otoczki komórki (ściana komórkowa i błona komórkowa), ich wnętrze to cytoplazma;
- Zanurz końcówkę wykałaczki lub patyczka do uszu w jodynie i rysuj organella komórkowe;
- Omówcie w grupie, czy udało się narysować wszystkie struktury. Których zabrakło? Czy pojawiły się organella z innych komórek?

Zadanie **ANALITYCZNE**

Wykonując rysunki organelli wykonaliście **DOŚWIADCZENIE**.

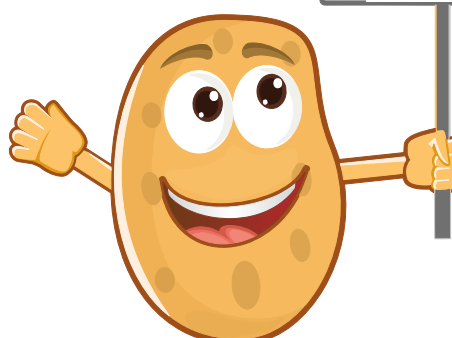
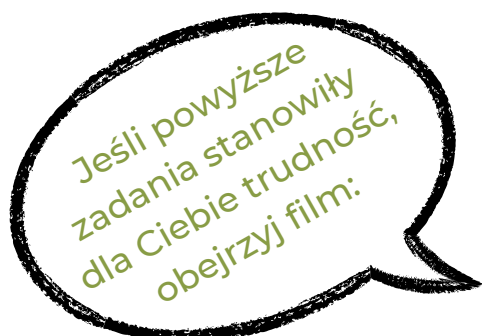
- **A:** Zapiszcie swoje **OBSERWACJE** dotyczące barwy jodyny* na ziemniaku i w jabłku:

.....
* jodyna to odczynnik, który zabarwia skrobię

- **B:** Podaj przykład **PYTANIA BADAWCZEGO**, które można zadać wykonując doświadczenie z jodyną oraz ziemniakiem i jabłkiem.

- **C:** Wskaż, który zestaw w doświadczeniu był **KONTROLĄ**, a który **ZESTAWEM DOŚWIADCZALNYM**.

Zestaw kontrolny .....
Zestaw doświadczalny .....

Punkt 4 / Gospodarzu dobry - zajęcia szlachty w XVI w.

Zadanie 1.

Obejrzyj filmik o szlachcie w Rzeczpospolitej Obojga Narodów, znajdujący się w kodzie qr. Wykonaj polecenia (w razie potrzeby obejrzyj jeszcze raz):

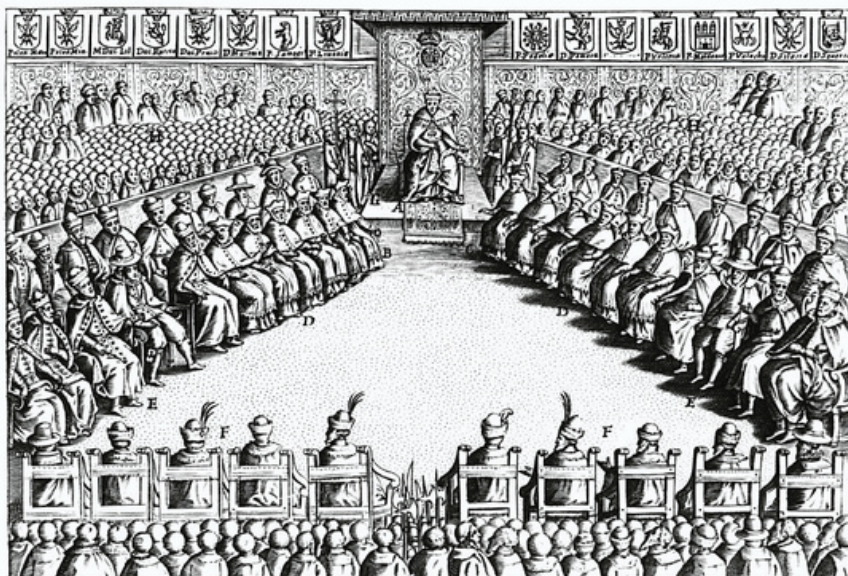
Wyjaśnij jak zróżnicowany był stan szlachecki.

Wypisz główne zajęcia polskiego szlachcica oraz pełnione przez niego funkcje w państwie.

Zastanów się: które z zajęć szlachcica było według Ciebie najciekawsze?

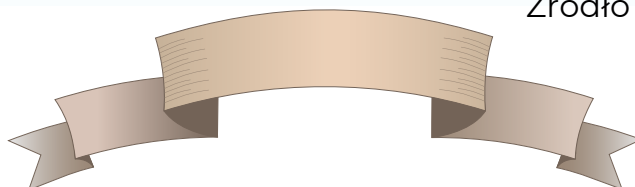
Zadanie 2.

- Przyjrzyj się posiedzeniu sejmu walnego w Rzeczpospolitej.
- Rozpoznaj i podpisz 3 stany sejmujące, czyli biorące udział w obradach sejmu.
- W razie trudności, obejrzyj filmik, znajdujący się w kodzie qr.

A. Sacra Regia Maiestas. B. Archiepis. Gnesen. Primas Regni. C. Archiepis. Leopolia. D. Episcopi. Senatores
E. Palatini. Castellani. Senatores. F. Magistratus et Officiales Regni et Magni Ducatus Lithuaniae. Senatores
G. Officiales Curia Aulica et Secretarii R. S. M. H. Nobiles Regni et Mag. Duc. Lith.
Jacobus Laurer, f. 1622. Roma in Privilegio Summi Pontificis

Źródło zpe.gov.pl

Zadanie 3.

Szlachcic był właścicielem majątków ziemskich - folwarków, i to niekiedy naprawdę ogromnych, w których pracowali chłopci. Ze swojego gospodarstwa szlachta czerpała zyski, głównie z produkcji i sprzedaży zboża, które było sprzedawane nawet do krajów zachodnich. Główną drogą transportową były rzeki, którymi spławiano towary. Największy handel odbywał się w **Gdańsku** - mieście portowym.

Polecenie - Rozejrzyj się wokół i zastanów, czy w tej okolicy mógł kiedyś znajdować się szlachecki folwark.

Zwróć uwagę na walory przyrodnicze i położenie terenu.

Stwórz projekt gospodarstwa szlacheckiego, uwzględniając

- siedzibę mieszkalną szlachcica oraz pracujących tu chłopów,
- budynki gospodarcze związane z hodowlą zwierząt,
- produkcją,
- magazynowaniem,
- przetwarzaniem i
- transportem zboża.

MIEJSCE NA WYKONANIE PROJEKTU ZNAJDZIESZ NA OSTATNIEJ STRONIE MATERIAŁÓW

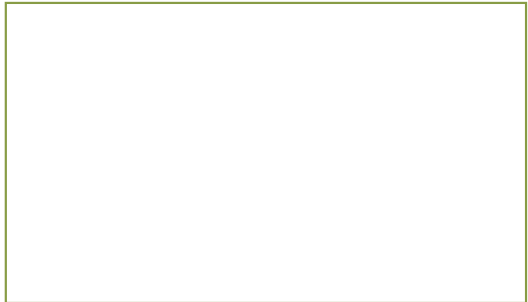
Pomocne mogą okazać się informacje z tego filmiku ukrytego w **kodzie qr**.

Punkt 5 / Narodziny kamienia!

Zadania z tego punktu wykonajcie przy wystawie kostki brukowej, którą napotkacie przy Alei Kasztanów.

Zadanie 1.

W metalowych ramach zobaczycie wiele rodzajów kostki brukowej. Spróbujcie przyjrzeć się jej dokładnie z bliska. Czy któryś z rodzajów kostki może zdradzać w jaki sposób powstał? Zapiszcie swoje pomysły w ramce, a potem obejrzyjcie film ukryty pod kodem QR. Udało się zgadnąć...?

Wieża ratusza głównego
Gdańska

Źródło: zasoby Canva.com

Zadanie 2.

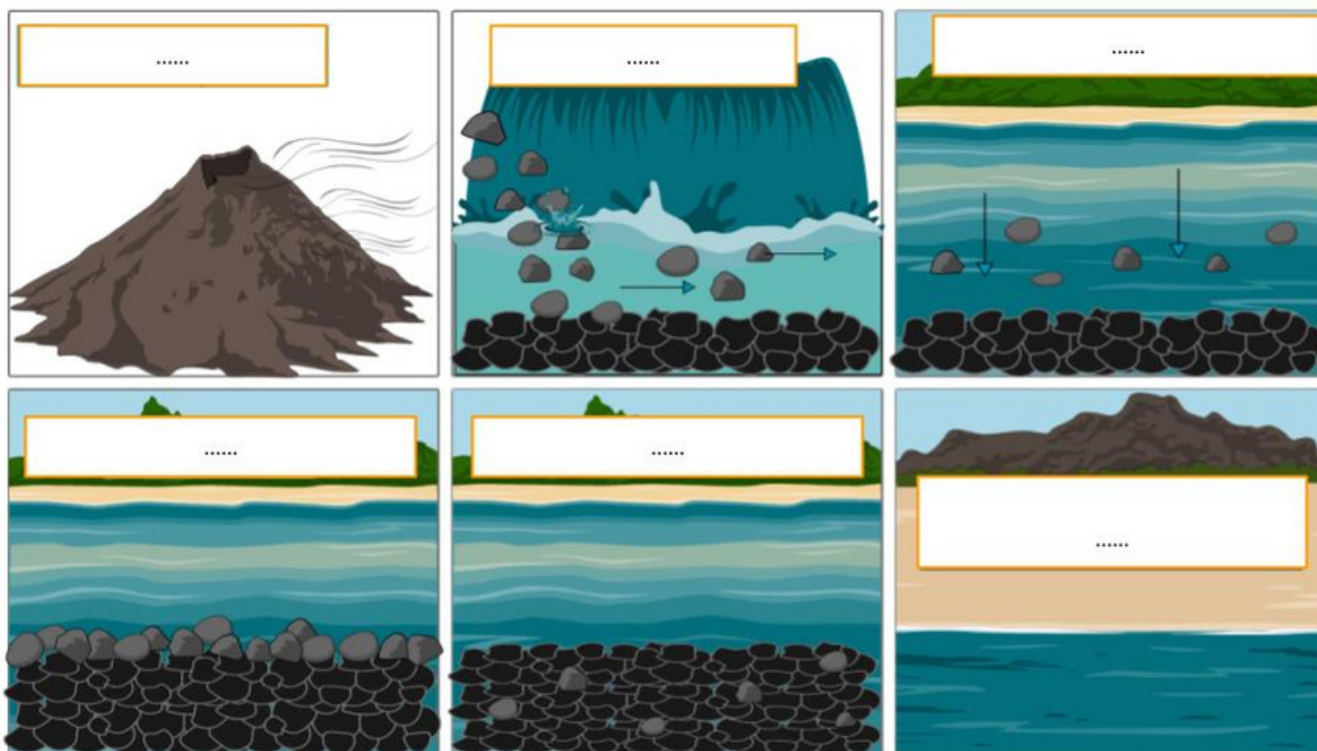
Tak: kostka brukowa to nie do końca naturalna skała... zastanawiałeś się kiedyś jak skały powstają naprawdę? Zaraz to odkryjemy, ale najpierw podzielcie się grupy 2-4 osobowe. Każda grupa otrzyma jedno z trzech zadań:

1

SKAŁY OSADOWE

A) Przyporządkujcie opisy do odpowiednich okienek komiksu opowiadającego **Jak powstają skały osadowe?**

B) Przygotujcie pantomimę w której zaprezentujecie reszcie klasy powstawanie skały osadowej... czy zgadli o co chodziło?

A. Okruchy lądują na dnie morza lub jeziora

B. Okruchy skalne są przenoszone przez wodę, wiatr i grawitację. Trafiają do rzeki, która unosi je z prądem

C. Pod wpływem czasu i ciężaru kolejnych warstw okruchy zamieniają się w jedną, zbitą masę, tworząc skałę

D. Skała ulega wietrzeniu, czyli rozkruszeniu na drobne fragmenty pod wpływem słońca, wiatru, mrozu itp.

E. Kolejne warstwy okruchów skały gromadzą się jedna na drugiej na dnie jeziora lub morza

F. Okruchy mogą być kawałkami rozkruszonej skały, ale również szkieletami małych zwierząt licznie żyjących w oceanie.

2

SKAŁY MAGMOWE

A/ Obejrzyjcie film ukryty pod kodem QR i stwórzcie krótki komiks, w którym narysujecie najważniejsze fakty dotyczące powstawania "Igneous rocks" czyli skał magmowych.

B/ Przygotujcie scenkę pantomimy w której zaprezentujecie reszcie klasy powstawanie skały magmowej... czy zgadli o co chodziło?

3

SKAŁY METAMORFICZNE

A. Obejrzyjcie fragment filmu (12:06 - 13:30) ukrytego pod kodem QR i dopasujcie do siebie skały przed (po lewej stronie grafiki) i po (prawa strona) procesie przeobrażenia (metamorfizmu).

B. Na koniec zadanie specjalne! Po obejrzeniu scenek, które wykonają grupy A i B, przygotujcie scenkę - bez użycia słów! - w której zaprezentujecie reszcie klasy powstawanie skały magmowej... czy zgadli o co chodziło?

.....

.....

.....

.....

.....

PUNKT 4 // ZADANIE 3

MIEJSCE NA NARYSOWANIE PROJEKTU GOSPODARSTWA SZLACHECKIEGO

Po wycieczce prześlij nam kóstką
opinię na temat zajęć. Dziękujemy!

